

Til
Datatilsynet
post@datatilsynet.no

Forbrukerombudet
post@forbrukerombudet.no

[Kopi: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap](#)
postmottak@dsb.no

Oslo 18.10.2017

Klage på brukervilkår og personvernpolicy for smartklokker/ GPS-klokker for barn

Forbrukerrådet klager med dette på tre smartklokker/ GPS-klokker for barn som selges i norske butikker.

Produktene det gjelder¹ er:

- **Xplora**: Tilhørende mobilapplikasjon heter Xplora T1.
- **Viksfjord**: Tilhørende mobilapplikasjon heter SeTracker.
- **Gator 2**²: Tilhørende mobilapplikasjon heter Gator.

Forbrukerrådet har sett på vilkår knyttet til nedlasting og bruk av appene som tilhører klokkene, og fått utført en teknisk test av produktene. Vi har også undersøkt produktet Tinitell, og for denne er det langt mindre alvorlige funn enn på de tre andre produktene. Derfor er ikke Tinitell tatt med i klagen.

Se den vedlagte rapporten «*WatchOut - Analysis of smartwatches for children*» fra Forbrukerrådet (vedlegg 1), og den tekniske rapporten «*Security Assessment Report GPS Watches for Children*» fra Mnemonic (vedlegg 2) som gir en detaljert gjennomgang av funnene.

Generelt anmoder Forbrukerrådet tilsynsmyndighetene om å se nærmere på vedlagte rapporter, og å undersøke om det foreligger forhold som utgjør brudd på markedsføringsloven og personopplysningsloven. I denne henvendelsen har vi trukket frem noen forhold fra underlagsmaterialet som vi har funnet foruroligende, og vi ber derfor om at disse forhold uansett vurderes.

¹ Se mer informasjon om norsk kontaktpunkt i Vedlegg 1, side 23.

² Gator AS lanserte i september 2017 en ny versjon av klokken, Gator3. Vi kan i den forbindelse ikke se at Gator 2 fortsatt er i salg.

Bakgrunn

Samfunnet digitaliseres og stadig flere gjenstander kan kobles opp mot internett via mobilapplikasjoner (apper) på smarttelefoner. Dette gir nye funksjoner sammenlignet med en tilsvarende analog gjenstand. Forbrukerrådet er opptatt av at forbrukerens interesser og rettigheter ivaretas i denne samfunnsendringen. Tidligere har vi undersøkt treningsarmbånd og leker som kan kobles på internett. Nå har vi undersøkt smartklokker / GPS-klokker for barn.

Alle de tre smartklokkene vi med dette klager inn, selges i det norske markedet, både i nettbutikker og i fysiske butikker. Det er mulig å få et inntrykk av hvor utbredt de er i markedet ved å se på antall nedlastinger av tilhørende apper og sammenholde med opplysninger fra den enkelte importør av klokken til Norge.

Appen tilknyttet Gator 2 (Gator) er lastet ned mellom 10 og 50 000 ganger fra Google Play.³ På sine nettsider hevder Gator Norge at den er «Norges mest solgte GPS klokke til barn».⁴ Appen som hører til Viksfjord (SeTracker), er lastet ned mellom 100 000 og 500 000 ganger fra Google Play.⁵ Importøren av Viksfjord markerte i juli 2017 at de hadde solgt 500 000 klokker på verdensbasis.⁶ Appen tilknyttet Xplora (Xplora T1) er lastet ned mellom 5 og 10 000 ganger.⁷ På Xplora's norske nettside hevder de at de har solgt over 350 000 enheter internasjonalt.⁸ Antall nedlastinger fra Apple App Store er ikke offentlig tilgjengelig.

Markedet for GPS-klokker for barn er uoversiktlig. Vi har funnet tilsvarende forbrukerutfordringer i produkter som har andre navn og importører enn smartklokkene som er del av undersøkelsen. Eksempelvis ser alle de ulike modellene av klokker som benytter SeTracker-applikasjonen ut til å være rammet av de samme problemene som beskrives for Viksfjord-klokken (se vedlegg 1 side 4).

Forbrukerrådets gjennomgang av brukervilkårene ser på enkelte sider ved brukervilkår som har konsekvenser for forbrukerne, og vi har benyttet europeisk lovgivning som grunnlag for sammenligning og vurdering. Undersøkelsen er gjort ved nedlasting av appene fra Google Play. Personvernerklæring for appene knyttet til Viksfjord og Xplora ble funnet gjennom app-butikkene. Det finnes ikke brukervilkår tilknyttet Gator-appen.

Hvordan klokkene fungerer

For å aktivere og ta i bruk klokkene må du laste ned en app til mobiltelefon eller nettbrett. Det kan gjøres fra Google Play eller Apples App Store. Du må også opprette en brukerkonto som pares med klokken. Deretter kan du legge inn telefonnumre som tillates å ringe til klokken.⁹ Klokkene og appene har forskjellige funksjoner, som telefonfunksjonalitet (toveis kommunikasjon), visning på kart hvor

³ <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.gatorgroup.carefwatch>

⁴ <https://www.gatornorge.no/>

⁵ <https://play.google.com/store/apps/details?id=org.zywx.wbpalmstar.widgetone.uexaaagg10003>

⁶

<https://www.facebook.com/gpsforbarn/photos/a.579363402219223.1073741828.564882490333981/842597885895772/?type=3&theater>

⁷ <https://play.google.com/store/apps/details?id=kr.co.infomark.kidzon.pcbeta>

⁸ <https://xplora.no/>

⁹ Gjennom SeTracker-appen er det for øvrig mulig å omgå denne sikkerhetsfunksjonen ved å ringe til klokken fra et skjult nummer.

barnet befinner seg i sanntid, SOS-alarm som barnet kan aktivere ved behov, samt en alarm som varsler foreldre dersom barnet beveger seg utenfor forhåndsdefinerte soner.

To av produktene (Viksfjord og Gator) markedsføres under slagord som 'Din trygghet, barnas frihet'. Forbrukerrådet og Mnemonic sine undersøkelser viser at Gator 2 og Viksfjord har ustabile varslingsfunksjoner (se vedlegg 1, kapittelet 'Functional security'). Dette gjelder eksempelvis SOS-knapp og varsling av når barnet har forlatt tillatt geografisk område. Når varslingsfunksjoner som skal gi foreldrene trygghet, ikke fungerer som den skal, kan det gi en falsk opplevelse av sikkerhet.

I appen tilknyttet Viksfjord (SeTracker), finnes det en såkalt «monitoring»-funksjon, der appens bruker kan bruke klokken til å lytte på rommet der klokken befinner seg, uten at det indikeres på klokken at dette skjer. Dette kan være problematisk, ettersom funksjonaliteten legger opp til å lytte inn på rommet der klokken befinner seg, uten samtykke fra dem som er til stede, og uten at disse kan vite at avlyttingen foregår.¹⁰

Kontaktpunkt smartklokker

Xplora

Smartklokken Xplora benytter en app som heter Xplora T1. Personvernerklæring angir det sørkoreanske selskapet Infomark Co., Ltd. som avtalepart.

Smartklokken Xplora importeres etter det vi forstår av selskapet Pepcall AS, som det er grunn til å tro er eneimportør av smartklokken. Klokken som er med i undersøkelsen er anskaffet på Spaceworld Soundgarden.

Viksfjord

Viksfjord benytter appen SeTracker. I personvernerklæringen angis det kinesiske selskapet AnquanshouhuTechnologies Ltd. som avtalepart.

Klokken som er med i undersøkelsen er anskaffet i butikken Enklere Liv, og er etter det vi forstår importert til Norge av firmaet Etterforsker1 AS, som benytter firmanavnet GPS for Barn i forbindelse med salg av smartklokkene.

Det er uklart om det er én importør med enerett på Viksfjord-klokken til Norge, men det er grunn til å tro at det er flere importører av tilsvarende produkt siden vi har funnet tilsvarende klokker med andre navn enn Viksfjord på andre nettsteder.¹¹

Gator 2

Smartklokken Gator 2 benytter appen Gator. Her har vi ikke funnet hverken personvernerklæring eller brukervilkår.

Smartklokken er importert til Norge av Gator AS, som det er grunn til å tro er eneimportør av klokken. Klokken som er med i undersøkelsen er anskaffet på XXL.

¹⁰ Les mer om dette i kapittelet 'Other problematic issues' i vedlegg 1.

¹¹ Nettbutikken tveberg.no tilbyr en klokke som er lik Viksfjord under navnet Wonlex GW 100. Jollyroom fører tilsynelatende samme produkt under navnet Spectrafence. Hos den kinesiske nettbutikken AliExpress finnes klokken under navnet Wonlex GPS Watch. Alle disse, og en rekke andre versjoner, bruker også SeTracker-appen og er omfattet av funnene i vedlegg 1 og 2.

Klagepunkter

Klagepunktene Forbrukerrådet ber tilsynsmyndighetene undersøke nærmere, beskrives nedenfor, og det vises til vedlegg 1, 2 og 3 for en detaljert gjennomgang.

Manglende samtykke

Ingen av de tre selskapene ber om samtykke til behandling av personopplysninger ved registrering av konto. Et av produktene, Gator 2, har heller ingen brukervilkår (les mer om dette i vedlegg 1, kapittelet 'Consent')

Formålsbegrensning

I Mnemonic sin rapport (vedlegg 2, kapittel 5.3.1), framgår det at de tre produktene, Xplora, Viksfjord og Gator 2, ber om tilgang på flere tillatelser i appen enn hva som er nødvendig for å levere tjenesten.

Tredjeparter

Forbrukerrådet mener det er grunn til å bekymre seg for at brukerne av tjenestene løper risiko for å miste kontroll over egne data gjennom brukervilkår som gir tjenesteyterne vide og uspesifikke tillatelser til bruk av personopplysninger.

For eksempel åpner vilkårene til Xplora for at personopplysninger kan brukes til markedsføring. Dette er særlig problematisk siden Xplora ikke ber om samtykke til behandling av personopplysningene, og det er snakk om barns personopplysninger (se vedlegg 1, kapittelet 'Purpose limitation').

Ikke mulig å slette brukerkonto

Ingen av de fire smartklokkene for barn, tillater brukere å slette sin brukerkonto eller fullstendige opplysninger, inkludert lokasjonsdata (se vedlegg 1, kapittelet 'Deletion').

Det hevdes i brukermanualen til Xplora at 'lokasjonsopplysninger varer i maksimalt 72 timer' [vår oversettelse].¹² Under bruk ble det observert at dette ikke skjedde i praksis. I tillegg fikk Mnemonic gjennom sine tekniske tester tilgang på andre klokkes lokasjon år tilbake i tid, noe som påviste at opplysningene ikke var slettet (se vedlegg 2, kapittel 4.5).

Manglende mulighet til å slette brukerkonto er problematisk ved videresalg av klokkene Gator 2 og Viksfjord, fordi opplysningene knyttet til brukerkontoen fortsatt er knyttet til produktet gjennom en unik ID, som brukes i aktivering av klokken. Ny eier vil derfor få tilgang på opplysningene om den forrige eierens bruk av klokken når de registrerer klokken.

Kombinert med sikkerhetsfunnene (referert under), mener Forbrukerrådet at ovenstående forhold er alvorlig, og ber Datatilsynet og Forbrukerombudet om å se nærmere på saken.

Manglende sikkerhet

Teknisk test (vedlegg 2) har avdekket at uvedkommende kan få tilgang på personopplysninger og funksjonalitet i appene/ klokkene gjennom ulike typer dataangrep. Sikkerhetsfunnene varierer noe mellom de ulike klokkene. Mulige angrep kan gi eksempelvis tilgang på informasjon om barns

¹² <https://myxplora-uk.zendesk.com/hc/en-gb/articles/115000421894-User-manual-XPLORA-app>

lokasjon, uautorisert tilgang på kontoer, mulighet til å manipulere informasjon til foreldre om hvor barn befinner seg, avlytting av rom med mere.

Sikkerhetshullene er av en alvorlighetsgrad og et omfang som tyder på at selskapene har tatt få forholdsregler for å sikre forbrukernes personopplysninger. Det framstår særlig alvorlig i lys av at det er tale om barn og deres bevegelser.

Siden sikkerhetsfunnene i klokkene Xplora, Gator 2 og Viksfjord er vurdert som svært alvorlige, la Forbrukerrådet disse fram for Datatilsynet 1. september. Vi er kjent med at Datatilsynet har fulgt opp de tre norske kontaktpunktene med mål om at selskapene bedrer sikkerheten i produktene. Vi forstår det slik at Datatilsynet følger opp selskapene videre når det gjelder sikkerhetsfunnene som er beskrevet i vedlegg 2, og imøteser tilbakemelding på oppfølgingen av selskapene.

Urimelige avtalevilkår

Forbrukerrådet stiller avslutningsvis spørsmål ved om abonnementsavtalene, som teleselskapene Pepcall og TeleG knytter til respektive smartklokker, har urimelige avtalevilkår. Vi viser her til vedlegg 3 som beskriver de faktiske forhold og ber Forbrukerombudet vurdere det.

Oppsummering

Avslutningsvis vil vi understreke at Forbrukerrådets rapport (vedlegg 1) presenterer ovennevnte punkter i ytterligere detalj, samt at den også beskriver andre forhold som kan være i strid med personopplysningsloven og markedsføringsloven.

Flere av punktene i klagen faller i utgangspunktet innenfor kompetansen til Forbrukerombudet og Datatilsynet. Forbrukerrådet sender derfor likelydende klage til Datatilsynet og Forbrukerombudet med anmodning om å undersøke underlagsmaterialet og enkelte klagepunkter i fellesskap.

Klagen sendes også til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap til orientering, da særlig informasjonen om manglende sikkerhet berører en pågående diskusjon om digital produktsikkerhet.

Forbrukerrådet imøteser tilsynsmyndighetene sin undersøkelse av klagepunktene, og kan gjerne kontaktes ved behov for ytterligere klargjøring.

Vennlig hilsen
Forbrukerrådet

Randi Flesland
Direktør
Forbrukerrådet

Finn Lützow-Holm Myrstad
Fagdirektør Digitale tjenester
Finn.myrstad@forbrukerradet.no

Vedlegg 1: WatchOut - Analysis of smartwatches for children
Vedlegg 2: Security Assessment Report GPS Watches for Children
Vedlegg 3: Oppsummering abonnementsavtaler hos Pepcall og TeleG